

ביאור בדרך אפשר

מהגדה של פסח אומרים:

1 **עֲבָדִים** הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם כו'1 והקדוש-ברוך-הוא הוציא
 2 אתנו משם [דְּמִנְהַגְנוּ² מנהג חב"ד וכן קהילות נוספות] אֲשֶׁר בְּשִׁבְת
 3 הַגְּדוּל' השבת שלפני פסח אַחְרֵי תפילת מְנַחֵה אוֹמְרִים³ קטעים
 4 מההגדה של פסח, מהקטע המתחיל
 5 "עֲבָדִים הָיִינוּ" עד סוף הקטע
 6 המסתיים במילים "לְכַפֵּר עַל כָּל
 7 עֲוֹנוֹתֵינוּ"⁴, כְּמוֹ שְׁסַפֵּר כ"ק
 8 מו"ח אֲדָמוֹר מורי וחמי הרבי
 9 הרי"צ שְׁפָן הָיָה מְנַהֵג אָבִיו
 10 כ"ק אֲדָמוֹר הרבי הרשב"ב
 11 נְשַׁמְתוּ-עֲדוֹן, וּמוֹבֵן מִזֶּה שְׁפָן
 12 הַיְתָה הַנְּהַגַת הַנְּשִׂאִים
 13 אֲדָמוֹרִים חב"ד שְׁלִפְנִי, שקדמו
 14 לרבי הרשב"ב עד לְרַבְּנֵנוּ הַזֶּקֶן,
 15 וּלְמַעֲלָה בְּקֹדֶשׁ לְפָנֵי-זֶה וגם
 16 לפני האדמו"ר הזקן נהגו במנהג זה
 17 של אמירת חלק מההגדה לאחר תפילת
 18 מנחה בשבת הגדול[⁵], וְיָדוּעַ
 19 הַדְּרוֹשׁ מֵאִמֵּר חֲסִידוֹת עַל זֶה
 20 הַתְּחַלְתָּה זו של 'עבדים היינו'
 21 בְּסִדּוּר עִם דְּבָרֵי-אֱלֹקִים-
 22 חֲסִידִים סידור ובו מאמרי חסידות על
 23 הַתְּפִילָה לְאֲדָמוֹר הָאֲמִצְעִי⁵,
 24 וְהוּא דְרוֹשׁ מֵאִמֵּר חֲסִידוֹת שֶׁל
 25 אֲדָמוֹר הַזֶּקֶן שֶׁנִּכְתַּב עַל-יְדֵי
 26 אֲדָמוֹר הָאֲמִצְעִי בנו של
 27 הָאֲדָמוֹר הַזֶּקֶן (כְּמַבְאָר בְּהַקְדַּמַת
 28 הַסִּדּוּר) לגבי מאמרי החסידות
 29 (בספר זה), וְיֵשׁ עֲלָיו עַל מֵאִמֵּר
 30 זֶה גַם בְּאִוְרִים וְהַעֲרוֹת
 31 מֵאֲדָמוֹר הָאֲמִצְעִי וְהַזֶּקֶן חֲתָנוּ
 32 שֶׁל אֲדָמוֹר הָאֲמִצְעִי (שְׁכַבְר
 33 נְדַפְסוּ בְּסִפְרוֹ הַנִּקְרָא בְּשֵׁם
 34 'אוֹר הַתּוֹרָה'⁶), וְנִמְצָא
 35 שְׁדָרוֹשׁ מֵאִמֵּר חֲסִידוֹת זֶה נִמְצָא
 36 עַל-יְדֵי שְׁלֹשֶׁת אֲבוֹת
 37 הַחֲסִידוֹת: אֲדָמוֹר הַזֶּקֶן,
 38 אֲדָמוֹר הָאֲמִצְעִי וְאֲדָמוֹר
 39 הָאֲמִצְעִי וְהַזֶּקֶן (כְּפִדּוּעַ פֶּתָגִים

ביאור בדרך אפשר

1 חֲסִידִים הָרֵאשׁוֹנִים בְּזֶה, שְׁשִׁלְשֶׁת הַנְּשִׂאִים אדמו"רי חב"ד
 2 הָרֵאשׁוֹנִים נִקְרָאִים בְּשֵׁם 'שְׁלֹשֶׁת אֲבוֹת הַחֲסִידוֹת'⁷,
 3 וְכַמוֹכֵן גַּם מֵהַשֵּׁם 'אֲדָמוֹר הָאֲמִצְעִי', הֵינּוּ שֶׁהוּא
 4 הָאֲמִצְעִי מֵהַשְּׁלֹשָׁה הָרֵאשׁוֹנִים, וְלֹכֵן מִמְּשִׁיכִים לְקַרְוֹ לֹו בְּתוֹרֵה זֶה
 5 אָף שֶׁלֹּאחֵר מִכֵּן הָיוּ אֲדָמוֹרִים נֹסְפִים
 6 וְהוּא אֵינוֹ 'אֲמִצְעִי' בְּכָל הַשּׁוֹשֶׁלֶת אֲלֵא
 7 'אֲמִצְעִי' בֵּין הַשְּׁלוֹשָׁה הָרֵאשׁוֹנִים),
 8 וְעַל-דִּרְךָ-זֶה כֵּשֶׁם שֶׁמֵאִמֵּר זֶה
 9 נִמְצָא מֵאֵת שְׁלוֹשֶׁת הָרֵאשׁוֹנִים
 10 בְּשׁוֹשֶׁלֶת אֲדָמוֹרִי חב"ד, מְצִינּוּ
 11 בְּיֹאֲוִרִים בְּמֵאִמֵּר זֶה גַם בְּדְרוֹשֵׁי
 12 רְבוֹתֵינוּ נְשִׂאֵינוּ שְׁלֹשֶׁת-אֲחֵרֵי-
 13 זֶה, בְּמֵאִמֵּרֵי הַחֲסִידוֹת שֶׁל
 14 הָאֲדָמוֹרִים בְּרוֹרוֹת הַבָּאִים, שְׁהָרִי
 15 נוֹסֵף לָזֶה שְׁכָל אֶחָד מֵהֵם
 16 חֲזָר עַל הַדְּרוֹשׁ שֶׁל קוֹדְמוֹ,
 17 שְׁגַם מִטַּעַם זֶה שְׁחֹזַר עַל דְּבָרֵי
 18 קוֹדְמוֹ, אֲפִילוֹ אִם לֹא הָיָה מוֹסִיף שׁוֹם
 19 דְּבַר מְשֻׁלּוֹ, נִקְרָאת הַתּוֹרָה עַל
 20 שְׁמוֹ כִּיּוֹן שְׁמֵסֵר נְפִשׁוֹ עַל
 21 הָעֲנִיּוֹ, וְלֹכֵן נִקְרָאת עַל
 22 שְׁמוֹ⁸, כְּמֵאִמֵּר חֲמִינּוּ ז"ל שֶׁהַתּוֹרָה
 23 נִקְרָאת 'תּוֹרַת מֹשֶׁה' כִּי מֹשֶׁה רַבְּנּוּ עֲתָן
 24 אֵת נַפְשׁוֹ עַל הַתּוֹרָה, הָרִי כָּל אֶחָד
 25 מֵהָאֲדָמוֹרִים גַּם הוֹסִיף מְשֻׁלוֹ
 26 וּבִכֵּךְ מוֹדַגְשֶׁת עוֹד יוֹתֵר הַשִּׁיכוֹת שֶׁלוֹ
 27 לְמֵאִמֵּר, וּבִפְרָט שְׁאִין הַתּוֹכֵן שֶׁל
 28 מֵאִמֵּר זֶה סָתֵם עֲנִין פְּרָטִי
 29 בְּתוֹרָה אֲלֵא עֲנִין כְּלָלִי בְּכָל
 30 הַתּוֹרָה כְּלָה, שְׁהָרִי הַפְּסוּק
 31 "עֲבָדִים הָיִינוּ" הוּא תְרוּיָן עַל
 32 שְׁאֵלַת (וּבְלִשׁוֹן הָעוֹלָם
 33 קוֹשִׁיַת) "בְּנֶדֶךָ"⁹, הַבֵּן
 34 הַחֲכָם¹⁰ מִבֵּין אַרְבַּעַת הַבְּנִים עֲלֵיהֶם

**בס"ד. שבת פרשת צו, שבת
 הגדול, ח' ניסן ה'תשמ"ח.
 (הנחה בלתי מוגה)**

1 **עֲבָדִים** הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם כו'1 [דְּמִנְהַגְנוּ²
 2 אֲשֶׁר בְּשִׁבְת הַגְּדוּל' אַחְרֵי מְנַחֵה
 3 אוֹמְרִים³ "עֲבָדִים הָיִינוּ" עד "לְכַפֵּר עַל כָּל
 4 עֲוֹנוֹתֵינוּ"⁴, כְּמוֹ שְׁסַפֵּר כ"ק מו"ח אֲדָמוֹר שְׁפָן
 5 הָיָה מְנַהֵג אָבִיו כ"ק אֲדָמוֹר נְשַׁמְתוּ-עֲדוֹן,
 6 וּמוֹבֵן מִזֶּה שְׁפָן הַיְתָה הַנְּהַגַת הַנְּשִׂאִים שְׁלִפְנִי,
 7 עד לְרַבְּנֵנוּ הַזֶּקֶן, וּלְמַעֲלָה בְּקֹדֶשׁ לְפָנֵי-זֶה, וְיָדוּעַ
 8 הַדְּרוֹשׁ עַל זֶה בְּסִדּוּר עִם דְּבָרֵי-אֱלֹקִים-חֲסִידִים
 9 לְאֲדָמוֹר הָאֲמִצְעִי⁵, וְהוּא דְרוֹשׁ אֲדָמוֹר הַזֶּקֶן
 10 שֶׁנִּכְתַּב עַל-יְדֵי אֲדָמוֹר הָאֲמִצְעִי (כְּמַבְאָר
 11 בְּהַקְדַּמַת הַסִּדּוּר), וְיֵשׁ עֲלָיו גַּם בְּאִוְרִים
 12 וְהַעֲרוֹת מֵאֲדָמוֹר הָאֲמִצְעִי וְהַזֶּקֶן (שְׁכַבְר
 13 בְּסִפְרוֹ הַנִּקְרָא בְּשֵׁם 'אוֹר הַתּוֹרָה'⁶), וְנִמְצָא
 14 שְׁדָרוֹשׁ זֶה נִמְצָא עַל-יְדֵי שְׁלֹשֶׁת אֲבוֹת
 15 הַחֲסִידוֹת: אֲדָמוֹר הַזֶּקֶן, אֲדָמוֹר הָאֲמִצְעִי
 16 וְאֲדָמוֹר הָאֲמִצְעִי וְהַזֶּקֶן (כְּפִדּוּעַ פֶּתָגִים חֲסִידִים
 17 הָרֵאשׁוֹנִים בְּזֶה, שְׁשִׁלְשֶׁת הַנְּשִׂאִים הָרֵאשׁוֹנִים
 18 נִקְרָאִים בְּשֵׁם 'שְׁלֹשֶׁת אֲבוֹת הַחֲסִידוֹת'⁷, וְכַמוֹכֵן
 19 גַּם מֵהַשֵּׁם 'אֲדָמוֹר הָאֲמִצְעִי', הֵינּוּ שֶׁהוּא
 20 הָאֲמִצְעִי מֵהַשְּׁלֹשָׁה), וְעַל-דִּרְךָ-זֶה בְּדְרוֹשֵׁי
 21 רְבוֹתֵינוּ נְשִׂאֵינוּ שְׁלֹשֶׁת-אֲחֵרֵי-זֶה, שְׁהָרִי נוֹסֵף לָזֶה
 22 שְׁכָל אֶחָד מֵהֵם חֲזָר עַל הַדְּרוֹשׁ שֶׁל קוֹדְמוֹ,
 23 שְׁגַם מִטַּעַם זֶה נִקְרָאת הַתּוֹרָה עַל שְׁמוֹ שְׁמֵסֵר נְפִשׁוֹ עַל הָעֲנִיּוֹ, וְלֹכֵן נִקְרָאת
 24 עַל שְׁמוֹ⁸, הָרִי כָּל אֶחָד גַּם הוֹסִיף מְשֻׁלוֹ. וּבִפְרָט שְׁאִין זֶה סָתֵם עֲנִין פְּרָטִי
 25 בְּתוֹרָה אֲלֵא עֲנִין כְּלָלִי בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָה, שְׁהָרִי הַפְּסוּק "עֲבָדִים הָיִינוּ" הוּא
 26 תְרוּיָן עַל שְׁאֵלַת (וּבְלִשׁוֹן הָעוֹלָם קוֹשִׁיַת) "בְּנֶדֶךָ"⁹, הַבֵּן הַחֲכָם¹⁰, שְׁזֶה שֶׁנִּקְרָא

(1) נוסח ההגדה של פסח, פיסקא עבדים היינו – מואתחנן ו, כא. (2) ראה גם הגדה של פסח עם ליקוטי טעמים, מנהגים וביאורים בתחילתו (ד"ה שבת הגדול). (3) דרכי משה, רמ"א ושו"ע אדה"ז או"ח סת"ל ס"ב. (4) הגש"פ סוף פיסקא על אחת כמה וכמה. (5) סדר הגדה – רצג, ג ואילך. (6) סידור ע' שעד-שעה. (7) ראה לקוטי לוי"צ אגרות ס"ע שעג ואילך. ס' הערכים חב"ד ערך אור מים רקיע ע' תלג ואילך. וש"נ. (8) ראה מדרש תהילים א, ב. מכילתא בשלח טו. א. שמו"ר פ"ל, ד. ועוד. (9) ראה ואתחנן שם, כ"א. (10) ראה פירש"י בא יג, יד. וראה הגש"פ פיסקא חכם מה הוא אומר.

עבדים היינו לפרעה במצרים כו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מדובר בהגדה, שְׁמָה שְׁמָקְרָא בְּשֵׁם 'בֶּן חָכָם' אֵינוּ מוֹרָה שְׁהוּא
2 בֶּן חָכָם סתם, במובן הרגיל והפשט של הביטוי 'חכם', וְגַם הביטוי 'בן'
3 אֵינוּ מוֹרָה עַל קִטְנוּתוֹ (בֶּן קֶטָן), כפי המובן הרגיל והפשט של
4 הביטוי 'בן' אֲלֹא הוּא עַל-דֶּרֶךְ הַלְשׁוֹן 'בֶּן-חֹרִין', שפירושו
5 ומשמעותו שְׁמִצְיָאוֹתוֹ וכל ההגדרה
6 של מהותו של הבן חורין היא
7 מְצִיאוֹת שֶׁל חֲרוּת אֲמִתִּית
8 (וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה הַלְשׁוֹן "בֶּן
9 מֵאָה" (וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה)¹¹
10 שֶׁהַפְּרוּשׁ בְּזֶה הוּא, שְׁהוּא בֶּן
11 אָדָם שְׂגִיל שְׁלוֹ הוּא מֵאָה
12 שָׁנָה, וזו המציאות והמהות שלו,
13 יְעַד שְׁמִבְּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר
14 הַפְּרוּשׁ בְּזֶה, שֶׁהִגִּיעַ לְשִׁלְמוֹת
15 עֲנִין מְסֻפֵּר מֵאָה וּכְעַת זֹה הַהֲגָדָה
16 שֶׁל מֵהוֹתוֹ), וְלִפְיֵי-זֶה 'בֶּן חָכָם'
17 הֵינּוּ שְׁהוּא לֹא רַק חָכָם סֵתָם אֲלֹא כְּלוֹ חֲדוּר
18 'חכם' במובן הרגיל אֲלֹא כְּלוֹ
19 חֲדוּר בְּמִצְיָאוֹת הַחֲכָמָה
20 וְהַחֲכָמָה הִיא כֹּל מֵהוֹתוֹ, וְכִמְבֹאֵר
21 בְּחִסְדוֹת¹² כְּבֹאוֹר שְׁאֵלֶת
22 הַבֶּן הַחֲכָם, בְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב, "מֵה
23 הַעֲדוֹת וְהַחֲקוּיִם וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר צִוָּה
24 ה' אֱלֹהֵינוּ אֲתָכֶם" שְׁהוּא יוֹדֵעַ
25 וּמְפִיר אֶת הַחֲלוּקִים בֵּין עֲדוֹת
26 מְצוּוֹת כְּמוֹ הַשֶּׁבֶת וְהַמּוֹעֵדִים שֶׁשָּׁכַל
27 הָאָדָם לֹא הִיָּה חוֹשֵׁב עֲלֵיהֶם מֵעַצְמוֹ
28 אֲבֵל הֵן מִתְקַבְּלוֹת בְּשִׁכְלָה גַם אִילוֹ לֹא הִיָּה
29 מְצוּוֹת שֶׁהֵן 'חוקי' ו'גזירות' לְמַעַלָּה
30 מֵהַשִּׁכְלָה כְּמוֹ שֶׁעֲטַנּוּ וּפְרָה אֲדוּמָה
31 וּמְשַׁפְּטִים מְצוּוֹת שְׂמוּבוֹנוֹת
32 וּמִתְקַבְּלוֹת בְּשִׁכְלָה גַם אִילוֹ לֹא הִיָּה
33 צִוִּיָּו עֲלֵיהֶן כְּמוֹ כִּיבוֹד אֲב וְאִם, לֹא
34 תִּגְנוּב וְכֹד, וְיִדְעָה וְהִכְרָה בְּהַבְדִּילִים
35 הַלָּלוּ הִיא סִימָן וְהוֹכַחָה לְחַכְמָתוֹ וְעַל
36 יִסוֹד זֶה הִיא שְׁאֵלֶתוֹ שֶׁל הַבֶּן
37 הַחֲכָם "מֵה הַעֲדוֹת וְהַחֲקוּיִם"
38 גו'¹³. שְׁלֹכָן מֵאַחַר שֶׁהִשְׁאֵלָה
39 מִבוֹסֶסֶת עַל הַבְּנֵה וְהִכְרָה רְאוּיָהּ שֶׁל
40 הַבֶּן הַחֲכָם בְּמִצְוֹת, הַמְּעַנֶּה
41 לְשְׁאֵלָה זֹה הוּא בְּתוֹרָה, שְׁהִיא הַחֲכָמָה הָאֲמִתִּית, חֲכָמָתוֹ

וּרְצוֹנוֹ שֶׁל הַקֶּבֶ"ה שְׁהִיא חֲכָמָה וְגַם חֲכָם, וְגַם
אֵינוּ מוֹרָה עַל קִטְנוּתוֹ (בֶּן קֶטָן), אֲלֹא הוּא
עַל-דֶּרֶךְ הַלְשׁוֹן 'בֶּן-חֹרִין', שְׁמִצְיָאוֹתוֹ הִיא
מְצִיאוֹת שֶׁל חֲרוּת אֲמִתִּית (וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה הַלְשׁוֹן
"בֶּן מֵאָה" (וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה)¹¹ שֶׁהַפְּרוּשׁ בְּזֶה הוּא,
שְׁהוּא בֶּן אָדָם שְׂגִיל שְׁלוֹ הוּא מֵאָה שָׁנָה, וְעַד
שְׁמִבְּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר הַפְּרוּשׁ בְּזֶה, שֶׁהִגִּיעַ
לְשִׁלְמוֹת עֲנִין מְסֻפֵּר מֵאָה), וְלִפְיֵי-זֶה 'בֶּן חָכָם'
הֵינּוּ שְׁהוּא לֹא רַק חָכָם סֵתָם אֲלֹא כְּלוֹ חֲדוּר
בְּמִצְיָאוֹת הַחֲכָמָה, וְכִמְבֹאֵר בְּחִסְדוֹת¹² כְּבֹאוֹר
שְׁאֵלֶת הַבֶּן הַחֲכָם, שְׁהוּא יוֹדֵעַ וּמְפִיר אֶת
הַחֲלוּקִים בֵּין עֲדוֹת חֲקוּיִם וּמְשַׁפְּטִים, וְעַל יִסוֹד זֶה
הִיא שְׁאֵלֶתוֹ "מֵה הַעֲדוֹת וְהַחֲקוּיִם" גו'¹³. שְׁלֹכָן
הַמְּעַנֶּה לְשְׁאֵלָה זֹה הוּא בְּתוֹרָה, הַחֲכָמָה
הָאֲמִתִּית, חֲכָמָתוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁל הַקֶּבֶ"ה שְׁהִיא
חֲכָמָה וְגַם חֲכָם. שְׁמִכָּל זֶה מוֹבֵן, שְׁעֲנִין זֶה
וּמְבֹאֵר בְּדִרוּשִׁים¹⁵, שְׁמָה שְׁכַתּוּב "עֲבָדִים
הֵינּוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם" פְּרוּשׁוֹ, שְׁמָה
שְׁהִיא יְכוֹל לְהִיּוֹת עֲנִין הַעֲבָדוֹת וְהַשְׁעָבוֹד, הֲרִי
זֶה מְפִיָּה שְׁהִיא מְצַב רוּחָנִי שְׁבִבְחִינֵת 'פְּרָעָה'.
דְּהַגָּה 'פְּרָעָה' הוּא אוֹתִיּוֹת 'הַעֲרָף'¹⁶, וּמִזֶּה
מוֹבֵן, דְּעֲנִין 'פְּרָעָה' לְמַעַלָּה בְּרוּחָנִיּוֹת, וְיִבֵּן
מֵעֲנִיָּו שֶׁל עֲרָף בְּאָדָם הַתְּחַתּוֹן (הַנִּקְרָא 'אָדָם'
עַל שֵׁם "אָדָמָה לְעֵלְיוֹן"¹⁷). שֶׁהַפְּרָשׁ בֵּין עֲרָף
לְפָנִים הוּא¹⁸ אֲשֶׁר בְּפָנָיו שֶׁל אָדָם מִתְגַּלָּה עֲקָר
פְּנִימִיּוֹת הַחַיּוֹת וּרְצוֹנוֹ הַפְּנִימִי, מֵה-שְׁאִין-בֶּן
בְּעָרְפוֹ אֵין רוּאִים אֶת גְּלוּי פְּנִימִיּוֹת הַחַיּוֹת
וּרְצוֹנוֹ אֲלֹא רַק אֶת חִיצוֹנִיּוֹת הַחַיּוֹת וְהַרְצוֹן.
וְכֵן גַּם בְּנִמְשָׁל, לְמַעַלָּה בְּרוּחָנִיּוֹת, בְּחִינַת 'פָּנִים' הִיא כֹּאשֶׁר יֵשׁ הַתְּגַלּוֹת

(11) אבות ספ"ה. (12) ד"ה כי ישאלך, וד"ה עדות ה'ש"ת. (13) ואתחנן שם, כ. (14) ראה תניא פ"ד. (15) סידור, שם. (16) ל"ת להאריז"ל ר"פ וישב ור"פ שמות, ובכ"מ. וראה תו"א שמות נח, ב. (17) ס' עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב פל"ג. של"ה ג, א. כ, ב. שא, ב. ובכ"מ. (18) סידור, שם רצד, סע"ג.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 יכולה להשתלשל מציאות של 'פרעה' ובוודאי לא מציאות של פרעה
2 המשעבד את בני ישראל.
3 וזהו הטעם הפנימי על מה שנתבאר לעיל ש'פרעה' ('ערף') מצב
4 של גילוי חיצוניות הרצון בלבד שיש דוקא 'במצרים', פי מצד
5 ענין המצר והצמצום שדרכו
6 האור האלוקי יורד מדרגה לדרגה
7 נעשה בדרגות הנמוכות
8 ההתחלקות בין פנימיות
9 הרצון לחיצוניות הרצון,
10 ובדרגות הללו יכול להיות מצב
11 שהפנימיות היא בהעלם והסתור ורק
12 החיצוניות היא בגילוי, אבל בדרגות
13 העליונות לפני המצר
14 והצמצום, לפני שהאור האלוקי
15 האין סוף ובלי גבול ירד ונעשה מוגבל
16 ומצומצם, אלא בהתגלות בחינת
17 מרחב ירה²¹, 'מרחב' בלי גבול,
18 ההיפך המוחלט מ'מצר' וצמצום,
19 הרי מצד בחינה זו שהיא בחינת
20 אין סוף ובלי גבול אין הפרש בין
21 פנימיות הרצון לחיצוניות
22 הרצון, כי פנימיות הרצון היא
23 בהתגלות ומאירה כל כך שאין מקום
24 להארה חיצונית בלבד ששייכת רק
25 כאשר יש צמצום והסתור, ואין
26 הפרש בין פנים לערף וכלו
27 פנים, כמו שאין הפרש בין
28 ימין המסמל את ענין החסד
29 וההשפעה וההארה ושמאל המסמל
30 את ענין הגבורה והמינעה וההסתור
31 (וכמו שנאמר ב'פתח אליהו: יחסד
32 דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא',
33 חסד זרוע ימין, גבורה זרוע שמאל),
34 אלא שכלו ימין כי בדרגה זו האין
35 סוף והבלי גבול מאיר כל כך עד שאין
36 מקום כלל להעלם וצמצום. וכמו
37 שנתבאר לעיל במאמר שנאמר
38 בתאריך קודם בשנה זו, תשמ"ח (בדבור-המתחיל במאמר הפותח
39 בפסוק בשיר השירים "באתי לגני"י²² שנאמר בשבת פרשת בשלח,
40 למחרת יו"ד שבת, יום ההילולא של הרבי הרי"צ) בענין 'פנימיות
41 עתיקא קדישא' שכלו ימין²³, מבורך בקבלה וחסידות שאחת
42 הבחינות בבחינת 'כתר עליון' (שלמעלה מעשר הספירות העליונות) נקראת

1 והארה של פנימיות הרצון העליון וכאשר פנימיות הרצון שלמעלה
2 אינה בהתגלות, ויש התגלות והארה של חיצוניות הרצון בלבד, הרי
3 מזה אפשר לעול שיהיה צמצום והסתור ההתגלות של פנימיות הרצון
4 העליון ועלול להשתלשל בעולם הזה התחתון ענין של 'פרעה' מלך
5 רשע כפשוטו, ועד כדי כך
6 שנעשה דבר חמור עוד יותר מעצם
7 המציאות של פרעה, שעבוד של בני
8 ישראל לפרעה, ובלשון ההגדה שבו
9 פותח המאמר, "עבדים היינו
10 לפרעה".
11 ויש להוסיף בזה, דזה גופא
12 זה עצמו שישנו ענין הערף,
13 חיצוניות הרצון, עצם המציאות
14 של חיצוניות הרצון (והעדר הארה
15 והתגלות של פנימיות הרצון) הרי זה
16 - כמו שממשיך בכתוב -
17 "במצרים", דהינו שהוא על-
18 ידי ענין של מצר וצמצום¹⁹
19 הגבלה והסתור של האור האלוקי וכפי
20 שממשיך ומבאר.
21 והענין הוא, דענין זה שיכול
22 להיות ענין הערף, חיצוניות
23 הרצון, כלומר, עצם האפשרות
24 להעלם והסתור על פנימיות הרצון כך
25 שתהיה התגלות של חיצוניות הרצון
26 בלבד הוא בבחינה בדרגה כזו
27 באלוקות שיש בה התחלקות
28 חלוקה והבדל בין חיצוניות
29 הרצון לפנימיות הרצון, ואז
30 באותה בחינה ודרגה יתכן אשר
31 לפעמים התגלה רק חיצוניות
32 הרצון ולא הפנימיות, ואילו
33 הפנימיות תישאר בהעלם והסתור,
34 אשר מצד זה בגלל ההסתור של
35 הפנימיות אפשר יכול ועלול
36 להיות מצב בו בני ישראל הם
37 "עבדים לפרעה", אבל
38 בבחינה ודרגה נעלית יותר למעלה באלוקות שאין בה התחלקות
39 בין פנימיות הרצון לחיצוניות הרצון וכלו פנים, דרגה כל
40 כך נעלית וכל כך פנימית שבה הפנימיות מאירה לחלוטין ואין שום גילוי
41 וביטוי של אור חיצוני מצומצם, כמו אדם שאין בו 'עורף' אלא 'כולו פנים'
42 הרי אין מקום כלל לבחינת הערף²⁰ ומבחינה ודרגה נעלית זו לא

(19) ראה סידור, שם רצה, א ואילך. אוה"ת סידור, שם ע' שעה. וראה גם תניא פמ"ז. תו"א עא, ג ואילך. ובכ"מ. 20) ראה סידור, שם רצד, סע"ג. 21) ל' הכתוב - תהלים קיח, ה. 22) דש"פ בשלח, י"א שבת - סעיף ו ואילך. 23) זח"ג קכט, א (באד"ר).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בהארט והתגלות האור האלוקי, שְׁמַצַד זֶה כְּתוּבָה מִמְצָרִים יִשְׁנָה 41
 2 הַהִתְחַלְקוֹת בֵּין חִיצוֹנִיּוֹת הַרְצוֹן לְפְנִימִיּוֹת הַרְצוֹן, וְלִכְּן יִתְחַן 42
 3 מַצַּב בּוֹ רַק חִיצוֹנִיּוֹת הַרְצוֹן מֵאִיִּה וְאִילוֹ פְּנִימִיּוֹת הַרְצוֹן נִעְלַמְתָּ, הִנֵּה 43
 4 כְּאֲשֶׁר מִתְגַּלֶּה רַק חִיצוֹנִיּוֹת הַרְצוֹן, הֵרִי כִּי שִׁתְּהִי הִיִּצִיָּה 44
 5 מִמְצָרִים צְרִיכָה לְהִיֵּת הַמְשָׁכָה 45
 6 מִבְּחִינָה נְעִלִית בְּיֹתֵר, 46
 7 "וַיִּוְצִיאֵנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ 47
 8 מִמִּשְׁם", כְּמִבְּאֵר עֲנִינָה שֶׁל דִּגְתָּ 48
 9 הָאֲלוּקוֹת שְׂבָאָה לִידֵי גִילּוֹי בִּיִצִּיָּת 49
 10 מִצָּרִים בְּדְרוּשִׁים²⁵ כְּמִאֲמָרִי 50
 11 חֲסִידוֹת, וַיִּתְּרָה מְזוּ, שְׁהַצְרָף 51
 12 לְהִיֵּת כִּי לִפְעוֹל אֶת הִיִּצִּיָּה 52
 13 מִמְצָרִים לְמֹרֹת שְׂבָאוֹתָה שְׁעָה עֲדִיין 53
 14 הִיִּתָּה הַמְצִיאוֹת שֶׁל 'מְצָרִים, גְּלוֹי 54
 15 הַקֶּבֶץ" בְּכִבּוּדוֹ וּבְעֲצוֹמוֹ²⁶, 55
 16 עַד לְבַחֲנִית "כְּבֹדוֹ וְעֲצוֹמוֹ" 56
 17 שְׁלִפְנֵי הַצְּמָצוֹם (כְּמִבְּאֵר 57
 18 בְּדְרוּשֵׁי אֲדָמוֹ"ר הֲרִבִּי הֲרִשׁ"ב 58
 19 נִשְׁמָתוֹ-עֲדָן²⁷ אֲדוֹתָ עֲנִין כְּבֹדוֹ 59
 20 שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בִּרְוֶךְ-הוּא בְּעֲצוֹמוֹ, וְזֶה 60
 21 קִטְעַ מִהַבִּיאָרוֹ: "וְזֶה לְכִבּוּדִי 61
 22 בְּרֵאתִיו... עַל זֶה הוּא בְּרִיאַת הָאָדָם 62
 23 לְהַמְשִׁיךְ בַּחֲנִית כְּבֹדִי יִתְבָּרַךְ שִׁלְפְנֵי 63
 24 הַצְּמָצוֹם שִׁיאִיר בְּגִילּוֹי בְּעוֹלָם... 64
 25 וְשׁוֹרֵשׁ הַהִמְשָׁכָה הִיא מִבַּחֲנִית פְּנִימִיּוֹת 65
 26 וְעֲצוֹמוֹת אֵין סוֹף... וְזֶה וְלְכִבּוּדִי 66
 27 בְּרֵאתִיו לְהַמְשִׁיךְ בַּחֲנִית כְּבֹדוֹ 67
 28 הַעֲצוֹמִים...", עַד לְגִלּוֹי עֲצוֹמוֹתוֹ 68
 29 וּמְהוֹתוֹ הַעֲצֵם וְהַמְהוֹת שֶׁל הַקְּדוּשׁ- 69
 30 בִּרְוֶךְ-הוּא בְּעֲצוֹמוֹ וְתִבְרָה, שְׁעֲנִין 70
 31 זֶה שֶׁל הַתְּגַלּוֹת הַעֲצוֹמוֹת הִנֵּה 71
 32 בְּפַעֲם הֲרֵאשׁוֹנָה בִּיִצִּיָּת 72
 33 מְצָרִים, וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה הוּא כַּחַג 73
 34 הַפֶּסַח בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, וּבְפָרְט לְכִל הַפֶּסַח, שְׂאֵז יִשְׁנֹו קִיּוֹם 74
 35 מְצוֹת וְכֵר לִיִּצִּיָּת מְצָרִים הַמְצוּוֹה לְהַזְכִּיר אֶת יִצִּיָּת מְצָרִים וְלִסְפֵר 75
 36 בִּיִצִּיָּת מְצָרִים לֹא רַק בְּדְבוּר²⁸ (כְּמוֹ בְּכָל יוֹם²⁹, שְׁמַצוּוֹה 76
 37 לְהַזְכִּיר יִצִּיָּת מְצָרִים בְּכָל יוֹם³⁰) אֲלָא גַם בְּמַעֲשֵׂה פִּעְלָה, 77
 38 "בְּשַׁעֲה שֵׁשׁ מְצָה וּמְרוֹר מוֹנְחִים לְפָנֶיךָ"³¹ כְּמִבְּאֵר בְּרִבִּי 78
 39 חֲכַמֵּינוּ ז"ל וּבַהֲלַכָּה לְמַעֲשֵׂה שֶׁהַמְצוּוֹה לִסְפֵר בִּיִצִּיָּת מְצָרִים בְּפֶסַח הִיא בְּלִיל 79
 40 הַחַג, כֹּאשֶׁר מְקִימִים אֶת מְצוּוֹת אֲכִילַת מְצָה וְאֶת מְצוּוֹת אֲכִילַת מְרוֹר.

1 (בלשון הכתוב ברניאל) 'עתיק יומין' או 'עתיקא קדישא', עתיק קדוש (דרגה 1
 2 נעלית של אור אלוקי 'עתיק' ונבדל מגילוי לעולמות) וב'עתיק' עצמו יש 2
 3 'פנימיות עתיק' ו'חיצוניות עתיק', ועל כך מבואר במאמר דיבור-המתחיל 3
 4 'באתי לגני' תשמ"ח (מיסוד על המבואר ב'המשך' באתי לגני תש"י לאדמו"ר 4
 5 הרי"צ), על הכתוב "נצח ישראל לא 5
 6 ישקר כי לא אדם הוא הנחם" 6
 7 שהמושג חרטה ושינוי שייך רק 7
 8 בבחינות הנקראות 'אדם', הם השכל 8
 9 והמידות, כמו בנפש האדם שכאשר 9
 10 הוא משנה את דעתו חל שינוי גם 10
 11 ברגשות שלו, ולכן יכול להיות שינוי 11
 12 אפילו ברצון שלמעלה מהשכל כי גם 12
 13 מעל הרצון יש 'טעם כמוס' וכאשר יש 13
 14 שינוי ב'טעם כמוס', יש שינוי גם 14
 15 ברצון, אבל הדברים אמורים רק 15
 16 בחיצוניות הרצון ולא בפנימיות הרצון 16
 17 בו אין שינוי וחרטה. וכך גם למעלה, 17
 18 כביכול, שינוי וחרטה יכול להיות 18
 19 בחיצוניות הכתר אבל לא בפנימיות 19
 20 הכתר, שאין מעליה 'טעם כמוס' לא 20
 21 ייתכן שינוי מימין' לשמאל, כדברי 21
 22 זוהר' לית שמאלא באאי עתיקא, אין 22
 23 שמאל ב'עתיק' הזה, (שְׁגִלוֹי 23
 24 'פְּנִימִיּוֹת עֵתִיק' יִהְיֶה לְעֵתִיד- 24
 25 לְבֹא²⁴ בימות המשיח), וְלִכְּן לֹא 25
 26 שְׂפָה שְׁיִהְיֶה אֶז לְעֵתִיד לְבֹא, 26
 27 כאשר יהיה גילוי 'פנימיות עתיק' 27
 28 עֲנִין הַעֲבָדוֹת. כִּי כֹאשֶׁר מֵאִיר 28
 29 האין סוף והבלי גבול, לא שייך כל 29
 30 המושג 'פרעה' ושעבוד לפרעה, 30
 31 כְּמִבְּאֵר לְעִיל, וְרַק כְּאֲשֶׁר הִנֵּה 31
 32 עֲנִין שֶׁל מְצָר וְצְמָצוֹם, שִׁמְקוּרוֹ 32
 33 בְּעִנִּין הַדִּין שְׁמַצוּוֹה נְעִשָׂה 33
 34 הַהִתְחַלְקוֹת בֵּין פְּנִימִיּוֹת הַרְצוֹן לְחִיצוֹנִיּוֹת הַרְצוֹן, דְּבָרִים 34
 35 שֶׁלֹּא שִׁיכִים כֻּלָּל בִּפְנִימִיּוֹת עֵתִיק' בּוֹ מֵאִיִּה פְּנִימִיּוֹת הַרְצוֹן, הֲרִי כְּאֲשֶׁר 35
 36 מִתְגַּלֶּה רַק בַּחֲנִית חִיצוֹנִיּוֹת הַרְצוֹן - נְעִשָׂה אַחֲרֵי צְמָצוֹמִים 36
 37 רַבִּים הַגְּבֻלוֹת רַבּוֹת עֲנִין הַעֲבָדוֹת שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָרְעָה, כְּמִבְּאֵר לְעִיל. 37
 38 וְזֶהוּ מַה שְׁמִמְשִׁיךְ בְּנוֹסַח הַהַגְּדָה לְאַחַר 'עַבְדִּים הֵינּוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם', 38
 39 "וַיִּוְצִיאֵנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ מִמִּשְׁם", דְּמִכְּפִין שְׁיִשְׁנֹו עֲדָין כֹּאשֶׁר עֲדִיין 39
 40 נִמְצָאִים בּוֹמֵן הַגְּלוֹת, מְצִיאוֹת שֶׁל "מְצָרִים", מְצָר הַגְּבֻלוֹת וְצְמָצוֹם 40

(24) פּע"ח שער הק"ש פט"ו. הובא בלקו"ת שה"ש בסופו. (25) סידור, שם רצה, ג. רצו, ב. (26) הגש"פ פּיסקא ויוציאנו. (27) המשך תער"ב ח"ב ע' תתקכד. סה"מ אעת"ר ע' עה. תער"ב-תער"ו ע' סז. (28) ראה הגש"פ עם לקוטי טעמים כו' ע' טו. אנציקלופדי' תלמודית ערך הגדה ע' קעה. וש"נ. (29) ראה הנסמן בהגש"פ שם. אנציקלופדי' תלמודית ערך הרהור כדבור, ע' תקצט. (30) ברכות יב, ב. רמב"ם הל' ק"ש פ"א ה"ג. שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס סז. (31) הגש"פ פּיסקא יכול מראש חודש – ממכילתא בא יג, ח.

שבת פרשת צו, שבת הגדול, ח' ניסן, ה'תשמ"ח

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְהָיָה כְּדֵי שֶׁהַמְשָׁכָה נַעֲלִית זֹה של התגלות הקדוש-ברוך-הוא
 2 בכבודו ובעצמו תִּמְשָׁךְ לְמִטָּה, מְבֹאָר בְּדְרוּשׁ²⁵ הַנוֹכַח לְעִיל
 3 (בִּסְדִּירוֹ עִם דַּא"ח, דְּבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים) שְׁזָהוּ עַל-יְדֵי הַהֲתַלְבְּשׁוֹת
 4 שֶׁל הָאוֹר הָאֱלֹקִי הָאֵין סוּף בְּסִפְרֵיּוֹת, עֶשֶׂר הַסִּפְרִיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁהֵן עֶשֶׂר
 5 כּוֹחוֹת בְּאַלְקוֹת שְׁבַאמְצַעוֹתֵן הַקְדוּשׁ-
 6 בְרוּךְ-הוּא פּוֹעֵל וּמְאִיר בְּעוֹלָמוֹת, 1
 7 וְזֶהוּ מַה שֶּׁכְּתוּב! בְּהַמְשָׁךְ נֹסַח 2
 8 הַהֲגָרָה שִׁיעֵיאת מְצָרִים הֵייתָ בְּיָד 3
 9 חֲזָקָה וּבְזוּרֹעַ נְטוּיָה, שְׁזָהוּ עֲנִיָן הַהֲתַלְבְּשׁוֹת 4
 10 עֲנִיָן הַהֲתַלְבְּשׁוֹת בְּסִפְרֵיּוֹת 5
 11 שֶׁנִּמְשְׁלוּ לִיד' רִזְרוּע' שֶׁל הָאֱלֹקוֹת.
 12 וְזֶהוּ גַם-כֵּן עֲנִיָן "וַיּוֹצִיאֲנֹו" 6
 13 כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּסִפְרֵיּוֹת, גַּם 7
 14 בְּסִפְרֵיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת יֵשׁ, כְּבִיכּוֹל, 8
 15 'יִצְיָאָה' דְּקָאֵי וְהַכּוֹנֵה עַל לִידָת 9
 16 יִצְיָאָה מֵהַעֲלָם אֵל הַגִּילּוּי שֶׁהֵיא כְּמוֹ
 17 לִידָה שֶׁל מִצִּיאוֹת חֲדוּשָׁה, שֶׁל
 18 סִפְרֵיּוֹת 'זְעִיר-אַנְפִּיָן'
 19 שְׁלַמְעֵלָה, הֵינּוּ הַמִּידוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
 20 (חֲסֵד, גְּבוּרָה, תְּפָאֵרֶת וְכו') – הַנִּקְרָאוֹת
 21 'פְּנִים זְעִירוֹת, כִּי בִיחֹס לְגִילּוּי שֶׁבַחֲלֵק
 22 הַמוֹחִין שֶׁבְּסִפְרֵיּוֹת, חֲכָמָה, בִּינָה וְדַעַת,
 23 הָאוֹר וְהַגִּילּוּי שֶׁבְּמִידוֹת הוּא מוֹעֵט
 24 (רִקְטָן) שֶׁבְּהִיּוֹת בְּגָלוֹת מְצָרִים
 25 כֹּאשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵינּוּ בְּגָלוֹת מְצָרִים,
 26 גַּם הַמִּידוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת הֵינּוּ בְּגָלוֹת
 27 כְּבִיכּוֹל וּבְאוֹתָהּ שַׁעָה גַּם הַמִּידוֹת הֵינּוּ
 28 בְּכַחֲשֵׁינָתָ עֲבוּר, כְּמוֹ עוֹבֵר בְּרַחֵם
 29 אִמּוֹ שֶׁמִּצִּיאוֹתָו נַעֲלַמֵת וְאִינָה נְרֵאִית
 30 'וְעֲנִיָן' וַיּוֹצִיאֲנֹו הוּא הַלִּידָה
 31 וְהַהֲתַלְבְּשׁוֹת שֶׁל הַמִּידוֹת שִׁתְחִילוּ
 32 לְהֵאִיר.
 33 וַיֹּשֶׁ לְקָשֶׁר זֶה אֵת עֲנִיָן הַלִּידָה/
 34 שֶׁל הַמִּידוֹת שֶׁבְּסִפְרֵיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, עִם
 35 עֲנִיָן יִצְיָאָת מְצָרִים בְּפִשְׁטוּתָ,
 36 כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב³² בְּתוֹרָה לְגַבֵּי יִצְיָאָת
 37 מְצָרִים שֶׁהַקְדוּשׁ-בְרוּךְ-הוּא הוֹצִיאָ אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים לְקַחֲתָ לּוֹ גּוֹי
 38 עִם (יִשְׂרָאֵל) מְקָרֵב גּוֹי מִתּוֹךְ עִם אַחֵר (הַעַם הַמְצָרִי), וְאַמְרוּ רְבוֹתֵינּוּ
 39 ז'ל³³ בְּמִדְרָשִׁים שֶׁהוּא עַל-דֶּרֶךְ עֲנִיָן הַלִּידָה וְדְבָרֵי הַמְדַרְשׁ
 40 בִּילִיקוּט שֶׁמְעוּנִי' עַל פֶּסוּק זֶה, "וְכַעֲבוּר שְׁהוּא נִתּוֹן בְּתוֹךְ מַעִיָה שֶׁל בְּהַמָּה
 41 וְהוֹרַעָה נִתּוֹן יָדוֹ וְשׁוֹמְטָהּ, כִּךְ הֵינִסָה אֱלֹקִים לְבַא לְקַחֲתָ לּוֹ גּוֹי מְקָרֵב גּוֹי,"

(32) ואתחנן ד, לר. (33) ממכילתא בשלח יד, ל. מדרש תהילים קז, ד. יל"ש ואתחנן שם. וראה שער הפסוקים (להאריז"ל) ר"פ שמות. (34) קאפיטל טז. וראה תו"א ר"פ וארא. תו"ח וארא צו, ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ מצות קרבן פסח פ"ב ואילך, ובכ"מ. מכתב ער"ח ניסן שנה"ז. (35) סידור, שם רצה, א ואילך. (36) שמות ג, יב. (37) ראה לקו"ת במדבר יו"ד ד. יא, ד. וראה שם אמור לו, ב. צו טז, ג"ד ועוד. (38) פסחים קטז, ב במשנה. (39) תניא רפמ"ז.

עבדים היינו לפרעה במצרים כו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 כפי שמוסיף רבנו הזקן בתניא, חֵיב אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוֹ
 2 יציאת מצרים איננה משהו שהיה בעבר הרחוק אלא כאלו הוא עצמו יצא
 3 היום³⁹ ממצרים, שְׂזוּהֵי הוֹרָאָה בְּ"תוֹרַת חַיִּים", התורה
 4 שנקראת 'תורת חיים' ונתנת ליהודי הוראות איך לחיות הִינּוּ הוֹרָאָה
 5 בַּחַיִּים הַשְּׂכִיכָה לְכָל אָחָד
 6 וְאָחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְיַחַד עִם זֶה אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוֹ הוּא יֵצֵא הַיּוֹם³⁹
 7 "תורת אמת", ואין סתירה בין
 8 העבודה שהתורה היא 'תורת חיים'
 9 לכך שהיא 'תורת אמת' דְּמִזְהָ
 10 שהתורה נקראת 'תורת אמת' מוֹבֵן
 11 שְׁפֵן הוּא בְּאֵמַת לְאֵמַתוֹ, ואם
 12 יש הוראה בתורה שבכל דור ודור
 13 ובכל יום ויום, האדם צריך להיות
 14 כאלו הוא עצמו יצא ממצרים, הרי
 15 האמת היא שְׂבָכָל יוֹם וְיוֹם יֵשְׁנֵוּ
 16 עֵנִין יֵצִיאֵת מִצְרַיִם בְּעִבּוֹדַת
 17 הָאָדָם, שְׂזוּהוּ עַל-יְדֵי הַעֲבֹדָה
 18 בַּבְּחִינַת פְּנִים בְּפָנִים⁴⁰, עבודת
 19 ה' המחברת את הפנימיות של נשמת
 20 האדם עם פנימיות האלוקות, כמו
 21 שהיה במתן-תורה ככתוב 'פנים בפנים'
 22 דיבר ה' עמכם, שְׂעַל-יְדֵי-זֶה
 23 באמצעות ההתחברות והתקשרות של
 24 ה'פנים' והפנימיות של האדם עם
 25 ה'פנים' והפנימיות שלמעלה,
 26 מְבַטְלִים אֶת בְּחִינַת הָעֶרְףַּי
 27 (אֲחוּרִיִּים, היפך הפנים)
 28 דְּ"פְרַעֲהוּ". וכן יציאת מצרים
 29 ברוחניות היא גם על ידי וְעִבּוֹדַת
 30 הַמְּסִירוֹת-נַפְשׁ, עליה נאמר
 31 בְּקִירַאת שְׁמַע בְּכָל מְאֹדְךָ⁴¹,
 32 ר'מאוד' משמעו בלי גבול, היינו
 33 עֹבְדֵיךָ שהאדם עובד את ה'
 34 שְׁלֹמְעֵלָה מְמַדֵּיךָ וְהַגְּבֻלָה,
 35 שְׂעַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְלִים אֶת
 36 הַמְּדִידָה וְהַגְּבֻלָה וּמְצַר
 37 וּגְבוּל דְּ"מִצְרַיִם" ומתבטלת האפשרות למציאות של פרעה אותיות
 38 ה'ערף', וְאֲחֵר-כֵּן לְאַחַר הַשֵּׁלֵב הָרָאשׁוֹן בְּעִבּוֹדַת ה' שהוא יציאת מצרים
 39 (בשני האופנים האמורים, היינו 'פנים בפנים' ומסירות-נפש) מְתַחֵל

ביאור בדרך אפשר
 40 בְּעִבּוֹדָה פְּנִימִית שבשונה מעבודה של יציאה מהמגבלות, היא עבודה
 41 של סדר והדרגה, שְׂבִזָה יֵשְׁנֵוּ סֵדֵר הַצְּמִיחָה מְקַטְנֵת לְגַדְלוֹת,
 42 וְעַד שְׂעַל-יְדֵי-זֶה בכוח העבודה הפנימית בָּאִים בְּקִרְוֹב מִמָּשׁ
 43 לְגַלּוּי בְּחִינַת 'פְּנִימִיּוֹת עֵתִיק' הדרגה הפנימית והנעלית ב'כתר'
 44 (כמבואר לעיל) שְׂזִיחָה לְעֵתִיד-
 45 לְבֹא פְּנִ"ל.
 46 וְעֵנִין זֶה המעבר אל הגאולה
 47 השלימה הוא בְּתַכְלִית הַזְּרִיזוֹת,
 48 כְּשֵׁם שְׂהַעֲבֹדָה בְּכָל זֶה בכל
 49 הפרטים האמורים לעיל הִיא
 50 בְּתַכְלִית הַזְּרִיזוֹת (וְכַמְבָּאָר
 51 בְּ"אֲגַרַת הַקֶּדֶשׁ"⁴² שבספר התניא
 52 לגבי המעלה הגדולה של עקידת יצחק
 53 שעיקרה הוא העבודה שאברהם אבינו
 54 הודרו לעשות זאת שְׂעֵנִין הַזְּרִיזוֹת
 55 "היא שעמדה לנו" כו'),
 56 שְׂהַגְאֵלָה דְּלְעֵתִיד-לְבֹא תִהְיֶה
 57 בְּאִפְסָן שֶׁל זְרִיזוֹת וְחַפְזוֹן
 58 בְּמַהֲיוֹת (עַל-דֶּרֶךְ הַחַפְזוֹן
 59 שְׂהִיָּה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם⁴³,
 60 כמפורש בתורה, חַפְזוֹן דְּיִשְׂרָאֵל
 61 וְחַפְזוֹן דְּמִצְרַיִם וְחַפְזוֹן
 62 דְּשִׁכְיִנָּה⁴⁴, כְּמַבָּאָר עֵנִינִם של
 63 שלושה היבטים אלו בחפזון של יציאת
 64 מצרים בְּמִקּוֹם אַחֵר⁴⁵ בתורת
 65 החסידות), וְכַמְבָּאָר בְּ"אֲרַכָּה
 66 בְּהַמְשִׁיךְ קְבוּצַת מַאֲמָרִים בְּנוֹשֵׂא
 67 אחד הפותח בפסוק "וְיִכְכֶּה" תאכלו
 68 אותו (את קרבן פסח מתניכם חגורים
 69 נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם,
 70 אכילה בחפזון, לְאֲדָמוֹ"ר
 71 מְהֵרָ"ש⁴⁶ (בְּעַל הַפְּתָגָם
 72 "לְכַתְחֵלָה אֲרִיבְעֵר"⁴⁷ העולם
 73 אומר שכאשר יש מכשול ואי אפשר
 74 ללכת באופן הרגיל אזי מדלגים
 75 מלמעלה, מעל המכשול. ואני אומר –
 76 לכתחילה אריבער, היינו שמלכתחילה יש להתעלות מעל המכשולים
 77 ולהתקדם לעבר היעד), אִיךָ שְׂאִינן זֶה החפזון שהיה ביציאת מצרים
 78 איננו סְתִירָה לְמָה שְׂפְתוּב⁴⁸ על הגאולה העתידה לָא בְּחַפְזוֹן

(40) ראה סידור, שם רצה, ג. וראה לקו"ת ר"פ ראה ובכ"מ. (41) ואתחנן ו, ה. וראה תו"א לט, ג. לקו"ת שלח מב, ג. ובכ"מ.
 וראה ס' הערכים-חב"ד ערך אהבת ה' – בכל לבבך, נפשך ומאדך ס"ד. וש"נ. (42) ס"א. (43) ראה טז, ג. (44) ברכות ט,
 א. מכילתא בא יב, יא. ספרי, ראה, שם. שמו"ר פ"ט, ו. יל"ש ישע"י רמז תעו. (45) ד"ה וככה באוה"ת בא (כרך א) ע'
 רחצ ואילך. (כרך ח) ע' ב'תתקד ואילך. המשך וככה תרל"ז בתחילתו ובסופו. (46) שם – בסופו. וראה אוה"ת שם ע' שה.
 ס"ע ב'תתקמא ואילך. (47) אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח א' ע' תריו. (48) ישע"י נב, יב.

שבת פרשת צו, שבת הגדול, ח' ניסן, ה'תשמ"ח

יא

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 תצאו כִּי-אִם בְּשׂוֹכָה וְנַחַת תְּוַשְׁעוּן⁴⁹, כִּי לְעֵתִיד-לָבָא יְהִי
2 שְׁתֵּי הַמַּעֲלוֹת, גַּם הַמַּעֲלָה "שׂוֹכָה וְנַחַת" - וַיַּחַד עִם זֶה גַם
3 הַמַּעֲלָה שֶׁל הַחִפּוּזוֹן שֶׁהִיא בִּיציאת מצרים תְּכִלִּית הַיְרִיזוֹת.
4 אֲמַנְגָם עֲדִין צְרִיף לְהִבִּין בְּכָל זֶה, בְּכָל הַמְבֹאֵר לְעֵיל אֲדוּת עֲבוּדָת
5 ה' הַמְבִיאָה לְגֵאוּלָה עַל שְׁנֵי הַשְּׁלֵבִים
6 שְׁלֵה, הַעֲבוּדָה שֶׁל יציאת מצרים 1 תְּוַשְׁעוּן⁴⁹, כִּי לְעֵתִיד-לָבָא יְהִי שְׁתֵּי הַמַּעֲלוֹת,
7 וְהַעֲבוּדָה שֶׁל צְמִיחָה מְקַטְנוֹת לְגֵדוּלוֹת, 2 "שׂוֹכָה וְנַחַת" - וַיַּחַד עִם זֶה תְּכִלִּית הַיְרִיזוֹת.
8 כַּמְבֹאֵר לְעֵיל הַרִי כָּבֵד בְּזִמָּן 3 אֲמַנְגָם עֲדִין צְרִיף לְהִבִּין בְּכָל זֶה, הַרִי כָּבֵד
9 הַגְּמֵרָא אֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁵⁰ 4 בְּזִמָּן הַגְּמֵרָא אֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁵⁰ כָּלוּ
10 כָּלוּ כָּל הַקְּצִיין, וְעִבְרוּ כִּבְר כֹּל 5 פֶּל הַקְּצִיין, וְכָל-שְׁפָן וְקַל-וַחֲמֵר עִתָּה לְאַחֲרֵי
11 הַזְּמַנִּים שֶׁלְגַבֵּיהֶם נֹאמַר שֶׁהֵם קָץ 6 הַהֲכָרְזָה דְלֹאֲתַר לְגֵאוּלָה⁵¹, וְהַהֲכָרְזָה⁵² שְׁלֵא
12 הַגְּלוֹת וְכָל-שְׁפָן וְקַל-וַחֲמֵר 7 נִשְׂאָר אֲלֵא צִחְצוּחַ פְּתוּרֵי הַבְּגָדִים לְקַבֵּל פְּנֵי
13 עִתָּה בִימֵינוּ לְאַחֲרֵי הַהֲכָרְזָה 8 מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ, וְהַהֲכָרְזָה שְׁבֻטָּח כָּבֵד נִסְתִּימָה
14 שֶׁל הַרְבֵּי הַרִי"צ דְלֹאֲתַר 9 עֲבוּדָה זֹו מֵאָז, וְאִם-כֵּן אֵיזָה מְקוּם יֵשׁ לְתַבְעַ
15 לְגֵאוּלָה⁵¹, וְהַהֲכָרְזָה⁵² הַנוֹסֶפֶת 10 אֵת הַעֲבוּדָה שֶׁל צְמִיחָה מְקַטְנוֹת לְגֵדוּלוֹת
16 שֶׁל הַרְבֵּי הַרִי"צ שְׁלֵא נִשְׂאָר 11 וְהַחֲלוּקִים בֵּין פְּנִים וְעֶרְף וְכו', כְּדִי לְהַגִּיעַ
17 לְעִבּוּד עֲבוּדָה נוֹסֶפֶת בּוֹמֵן הַגְּלוֹת 12 לְעֵתִיד-לָבָא כו', וְהַרִי לְכֹאוּרָה כָּבֵד נִגְמָרָה כָּל
18 אֲלֵא צִחְצוּחַ פְּתוּרֵי הַבְּגָדִים 13 עֲבוּדָת הַהֲכָנָה אֶל הַגְּאוּלָה דְלֹעֲתִיד, בִּיאַת
19 לְקַבֵּל פְּנֵי מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ, 14 מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ. וְהַתְּמִיחָה גְדוּלָה בְּיֹתֵר, עַל זֶה
20 וְהַהֲכָרְזָה שְׁבֻטָּח כָּבֵד 15 שְׂאִין אִישׁ שֵׁם עַל לֵב לְשֵׂאֵל שְׂאֵלָה זֹו, וְרֹאֲיָה
21 נִסְתִּימָה עֲבוּדָה זֹו מֵאָז שֶׁנֹּאמְרוּ 16 לְדַבֵּר הִיא מְזָה גּוֹפֵא שְׁעֲדִין לֹא בָּא, כִּי אִם הִיָּה
22 הַכְּרוּת אֵלוּ, וְאִם-כֵּן אֵיזָה מְקוּם 17 הַדְּבָר נוֹגֵעַ, הִיָּה מְשִׁיחַ כָּבֵד בָּא אֲתָמוּל, וְכָל-
23 יֵשׁ לְתַבְעַ אֵת הַעֲבוּדָה שֶׁל 18 שְׁפָן וְקַל-וַחֲמֵר הִיּוֹם בְּבִקְרָ, וְכָל-שְׁפָן וְקַל-וַחֲמֵר
24 צְמִיחָה מְקַטְנוֹת לְגֵדוּלוֹת 19 הִיּוֹם בְּצִהָרִים, וְכָל-שְׁפָן וְקַל-וַחֲמֵר הִיּוֹם בְּזִמָּן
25 וְהַחֲלוּקִים בֵּין פְּנִים וְעֶרְף 20 דְרַעְוֵא דְרַעְוִין'. וְאַף שֶׁהַתְּרוּץ עַל זֶה לְכֹאוּרָה
26 כְּדִי לְהַגִּיעַ לְעֵתִיד- 21 פְּשׁוּט הוּא, שְׁזָה גּוֹפֵא הוּא מְצַד חֲשֵׁף הַגְּלוֹת,
27 לָבָא כו', וְלִדְרוּשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל 22 הַרִי הָא גּוֹפֵא קְשִׁיָּא, מְדוּעַ נִמְשָׁף עֲדִין חֲשֵׁף
28 בִימֵינוּ עֲנִינִים נְעִלִים בַּעֲבוּדַת ה' כְּדִי 23 הַגְּלוֹת.
29 לִזְכוֹת לְגֵאוּלָה, וְהַרִי לְכֹאוּרָה 24 וְהִנֵּה לְכֹאוּרָה יֵשׁ לְבָאָר שְׁשֵׁנִי עֲנִינִים אֵלוּ (זֶה
30 כָּבֵד נִגְמָרָה כָּל עֲבוּדָת 25 שְׁתּוֹבְעִים אֵת פְּרֻטֵי הַעֲבוּדָה הַנְּל"ל
31 הַהֲכָנָה אֶל הַגְּאוּלָה דְלֹעֲתִיד, 26 דְעֵבְדִים הֵינֵנוּ" לְהַגִּיעַ לְעֵתִיד-לָבָא כו', וְזֶה
32 בִּיאַת מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ וְלִמָּה אִם כֵּן 27 שְׁמוּדִיעִים שְׁפָכָר "כָּלוּ כָּל הַקְּצִיין" וְכו') הֵם
33 מְעוּרִים וְדוֹרְשִׁים אֵת כֹּל הַדְּבָרִים 28 מְצַד שְׁנֵי סְדְרֵי עֲבוּדָה, "תְּמִידִין כְּסִדְרִין",
34 הַאֲמוּרִים בַּעֲבוּדַת ה' ? 29 ו"מוֹסְפִין כְּהִלְכָתֵם". הַעֲבוּדָה דְ"תְּמִידִין כְּסִדְרִין"
35 וְהַתְּמִיחָה גְדוּלָה בְּיֹתֵר, עַל 30 הִיא בְּסִדְר וְהַדְּרָגָה, שְׁבַתְחֻלָּה יִשְׁנָה הַעֲבוּדָה
36 זֶה שְׂאִין אִישׁ אֵף אֶחָד לֹא שֵׁם 31 שְׁבַמְדִידָה וְהַגְּבִלָה, אֲפַתִּי עֲבָרִי דְאַחְשׁוֹרֵשׁ
37 עַל לֵב לְשֵׂאֵל שְׂאֵלָה זֹו, 32 בָּא אֲתָמוּל, וְכָל-שְׁפָן וְקַל-
38 וְרֹאֲיָה לְדַבֵּר הִיא מְזָה גּוֹפֵא 33 לְאַחַר שֶׁכֵּר עוֹד יוֹם מֵאֲתָמוּל,
39 עֲצֻמוֹ שְׁעֲדִין לֹא בָּא מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ, 34 לְזִמָּן הַגְּלוֹת, כְּדִבְרֵי הַגְּמָרָא שֶׁלֹּא תִיקְנוּ לֹוֹמַר הֵלֵל עַל נֶס פּוֹרִים כִּי אֲפַתִּי
40 כִּי אִם הִיָּה הַדְּבָר נוֹגֵעַ וְאִיכֶפֶת 35 וְהַתְּמִיחָה גְדוּלָה בְּיֹתֵר, עַל
41 בִימֵים הַקְּדוּמִים, הִיָּה מְשִׁיחַ כָּבֵד 36 זֶה שְׂאִין אִישׁ אֵף אֶחָד לֹא שֵׁם
42 בָּא אֲתָמוּל, וְכָל-שְׁפָן וְקַל- 37 עַל לֵב לְשֵׂאֵל שְׂאֵלָה זֹו,
43 וְחֵמֵר שֶׁכֵּר הִיּוֹם בְּבִקְרָ לְאַחַר שֶׁכֵּר עוֹד יוֹם מֵאֲתָמוּל, 38 וְרֹאֲיָה לְדַבֵּר הִיא מְזָה גּוֹפֵא
39 עֲצֻמוֹ שְׁעֲדִין לֹא בָּא מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ, 39 עַל לֵב לְשֵׂאֵל שְׂאֵלָה זֹו,
40 כִּי אִם הִיָּה הַדְּבָר נוֹגֵעַ וְאִיכֶפֶת 40 בִימֵים הַקְּדוּמִים, הִיָּה מְשִׁיחַ כָּבֵד
41 שְׁבַמְדִידָה וְהַגְּבִלָה, אֲפַתִּי עֲבָרִי דְאַחְשׁוֹרֵשׁ 41 בָּא אֲתָמוּל, וְכָל-שְׁפָן וְקַל-
42 בָּא אֲתָמוּל, וְכָל-שְׁפָן וְקַל- 42 לְאַחַר שֶׁכֵּר עוֹד יוֹם מֵאֲתָמוּל,
43 וְחֵמֵר שֶׁכֵּר הִיּוֹם בְּבִקְרָ לְאַחַר שֶׁכֵּר עוֹד יוֹם מֵאֲתָמוּל, 43 לְזִמָּן הַגְּלוֹת, כְּדִבְרֵי הַגְּמָרָא שֶׁלֹּא תִיקְנוּ לֹוֹמַר הֵלֵל עַל נֶס פּוֹרִים כִּי אֲפַתִּי

(49) שם ל, טו. (50) סנהדרין צז, ב. (51) "קול קורא" ב"הקריאה והקדושה" סיון-תמוז תש"א (נדפס גם באגרות קודש אדמו"ר מהררי"צ ח"ה ע' שסא ואילך. ע' שעז ואילך. ע' תח ואילך). (52) שיחת שמח"ת תרפ"ט.

עבדים היינו לפרעה במצרים כו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 עבדי דאחשורוש אַנן⁵³, עדיין, גם לאחר ההצלה הניסית מגזירת המן,
2 עדיין עבדי אחשורוש אנתנו, ועדיין עם ישראל נמצא בגלות, שְׁזָה שְׁזָף
3 לְעַנְיָנוּ שֶׁל פּוּרִים, שהיה בזמן הגלות, כדברי הגמרא "אֶסְתֵּר מִן
4 הַתּוֹרָה מִזֵּן, היכן נרמז עניינה של אסתר המלכה בתורה שככתב
5 דְּכֵתִיב⁵⁴ שנאמר וְאֶנְכִי הִסְתַּר
6 אֶסְתֵּיר"⁵⁵, כלומר, הקדוש-ברוך-
7 הוא אומר לבני ישראל שבדורות
8 הבאים הם יחסאו וזו הוא יסתיר פניו
9 מהם, וכאמור נס פורים היה כאשר בני
10 ישראל היו בגלות, מצב של הסתר
11 פנים, וְאֶחָר־כֵּף אחרי עניינו של
12 פורים שהוא בחודש אדר, בָּא חֲדָשׁ
13 נִסְחָן שֶׁהוּא חֲדָשׁ שֶׁל
14 גְּאוּלָּה⁵⁶ כדברי המדרש 'בניסן
15 נגאלו ובניסן עתידין להגאל' וְיֵשׁ בּוֹ
16 בשם החודש 'ניסן' שְׁנֵי נוֹנִיָּן,
17 רמז על נְסִי נְסִים⁵⁷ כדברי הגמרא
18 שהרואה בחלום חנינא, חנינא, יוחנן,
19 נסי נסים נעשו לו, לְמַעַלָּה
20 מִמְּדִידָה וְהַגְבָּלָה של הטבע.
21 וסדר זה של מעבר הדרגתי מאדר (זמן
22 של גלות והסתר) לניסן (זמן של גילוי
23 וניסים וגאולה) הוא סדר העבודה של
24 'תמידין כסדרן', הליכה מדרגה לדרגה
25 וְיִשְׁנָה הָעֲבוּדָה ד' מוֹסְפִין
26 כְּהִלְכָתָם", שְׁמַצֵּד סֵדֶר
27 עֲבוּדָה זו שאינו בהדרגה הוא
28 כְּכֹר מוֹכֵן לְגַאֲלָה הָעֵתִידָה.
29 אָמְנָם זֶה גּוֹפֵא עֲצָמוּ שְׁקִימִים
30 שני סדרי עבודה שונים אֵינוּ מוֹכֵן
31 בְּשִׁכְלֵ הַפְּשׁוּט, פִּי כִפְעַל
32 למעשה הָרִי הֵן שְׁתֵּי תְנוּעוֹת
33 הַפְּכִיּוֹת, כי העבודה על פי סדר
34 והדרגה 'תמידין כסדרן' והעבודה
35 שלא על פי הסדר 'מוספין כהלכתן',
36 הן שתי 'תנועות' נפשיות שונות
37 לחלוטין והפכיות זו מזו, וְאִיךָ יָכוֹל
38 הָאָדָם שֶׁהוּא נִשְׁמָה בְּגוּיָה,
39 והוא מוגבל, לְעַבְדָּה עֲבוּדָתוֹ
40 בְּשְׁתֵּי תְנוּעוֹת הַפְּכִיּוֹת. דָּאָף
41 שְׁבִדְבוּר אֶפְשֵׁר לֹמַר שֵׁישׁ
42 שְׁנֵי סִדְרֵי עֲבוּדָה, וְאֶפְשֵׁר
43 לֹמַר זֹאת כְּמָה וְכְמָה

פְּעָמִים, עַד לְמֵאָה פְּעָמִים וְאַחַת, מִכָּל־מְקוֹם אֵין זֶה מְשַׁנָּה
אֶת הַמְּצִיאוֹת בְּפוּעַל, שֶׁהֵם שְׁנֵי הַפְּכִים וּלְמַעֲשֵׂה בְּלַתִּי אֶפְשֵׁר
לְעַבְדָּה בְּשֵׁתֵי הָעֲבוּדוֹת גַּם יַחַד, וְלֹא־אֶחָרִי כָּל זֶה וְלְמַרְוֹת הַקּוּשִׁי וְהַתְּמִיּהָה
וְהַסְתִּירָה - אֵין אִישׁ שֶׁשֶׁם עַל לֵב.
וְהִנֵּה בְּהָאִמּוֹר לְעִיל, שְׁזָה גּוֹפֵא שְׁעַנְיָן זֶה ל'א
גּוֹפֵא זֶה עֲצָמוּ שְׁעַנְיָן זֶה ל'א
נָנַע וְלֹא פָּגַע' הוּא דְּבָר תְּמוּהָה, לֹא אֶכְפַּת לֹאף
אֶחָד, הוּא דְּבָר תְּמוּהָה, לִפִּי
הַתְּמִיּהָה הוּוּ יֵשׁ לְכָאֵר בְּדָרְךָ
הַצַּחֲוֹת, מָה שְׁמִסְיָמִים אֶת
אֲמִירַת חֵלֶק הַהַגְדָּה ב'שַׁבַּת
הַגְּדוֹל' פְּתֻבוֹת בְּמִילִים "לְכַפֵּר
עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ". דְּלְכָאוּרָה,
לְאֶחָרִי שְׁנַתְּבָאָרוּ כָּל הַמַּעֲלוֹת
שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם שְׁבִהַגְדָּה, עַד
לְכָל הַמַּעֲלוֹת הַטּוֹבוֹת⁵⁸,
כְּנוֹסַח הַהַגְרָה (בְּתַחֲלִיל קִטְעַ זֶה
הַמְּסִיִּים בְּמִילִים "לְכַפֵּר עַל כָּל
עֲוֹנוֹתֵינוּ"), "כְּמָה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת
לְמִקּוֹם עֲלִינוּ" אִם־כֵּן מָהוּ עֲנִין
"לְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ", כִּי
מָה עֲנִין עֲוֹנוֹת לְכָאֵן כְּשֶׁמְדוּבָר
עַל כָּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים שֶׁעָשָׂה לָנוּ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?
וְעַל־פִּי הַנַּ"ל יֵשׁ לֹמַר, שְׁזָה
עֲצָמוּ הוּא הַחֲסָרוֹן מֵעֵין 'עוֹן'
שֶׁלִּינוּ צְרִיכִים לְכַפֵּר, שְׁאֶחָרִי
שְׁנַתְּבָאָרוּ כָּל הַמַּעֲלוֹת
שְׁבִהַגְדָּה, וּבְכָל זֹאת ל'א נָנַע
וְלֹא פָּגַע', וְלֹא מִתְעוֹרְרִים כְּרָאוּ
וְלֹא שְׁמִים לֵב כְּרָאוּ, הִנֵּה עַל זֶה
עֲצָמוּ צְרִיךְ כְּפָרָה, וְלָכֵן
מְסִיָּמִים "לְכַפֵּר עַל כָּל
עֲוֹנוֹתֵינוּ".
וְיִהְיֶה־רְצוֹן, שְׁעַל־יְדֵי הַדְּבָר
כְּכָל עֲנִינִים אֱלוֹ, נְבוּא כְּקֹרֹב
מִמֶּשׁ לְקִיּוֹם הַיְעוּד בְּנִבְאוֹת
מִיכָה "כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם אֶרְאֶנּוּ נִפְלְאוֹת"⁵⁹,
וּבְכַפֵּן שֶׁל זְרִיזוֹת, בְּעֶגְלָה
דִּינָן בְּמַהֲרָה (מָהָר לִפִּי הַמוֹשְׁגִים)
שֶׁלֵנוּ מִמֶּשׁ, וּבְמַהֲרָה כְּיָמֵינוּ
מִמֶּשׁ.

(53) מגילה יד, א. (54) וילך לא, יח. (55) חולין קלט, ב. (56) שמו"ר פט"ו, יא. (57) ברכות נו, רע"א ובפירש"י וחדא"ג מהרש"א. (58) נוסח ההגדה, פיסקא כמה מעלות טובות. (59) מיכה ז, טו.